

NORSK KINAFORUM

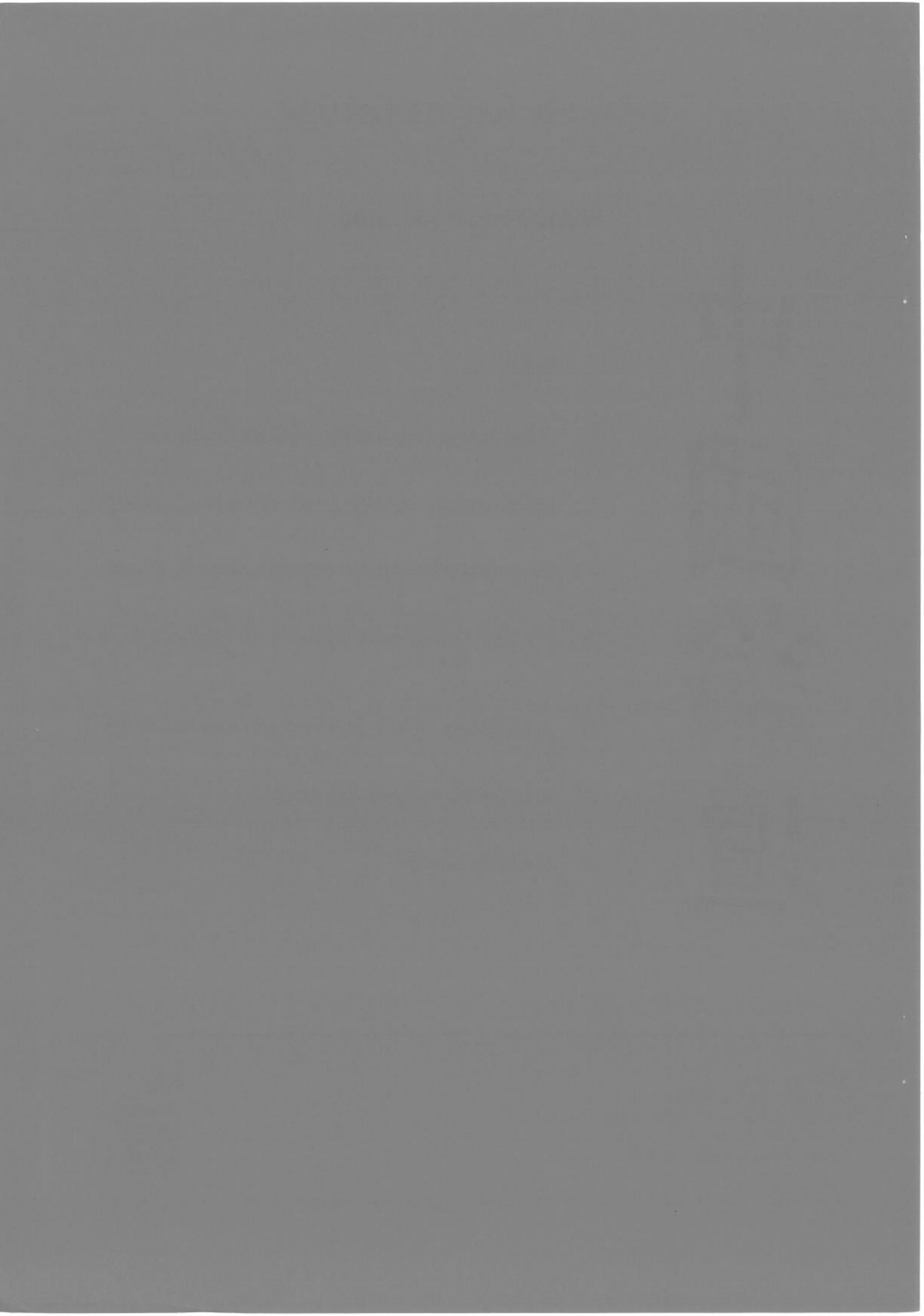
NYHETSREV NR. 2/96

中國 論壇

- 1 Innledning
- 3 Utdrag fra boka *Dragen våkner* av Harald Munthe-Kaas
- 7 Rune Svarverud: *Coca Cola for alle eller kulturell identitet?*
- 9 Gordon White: *Development and Democratization in China*
- 25 Gry Sagli: *Kinesisk medisin - eksotisk overtro, effektiv terapi eller...?*
- 31 Halvor Eifring: *Taiwan - et eksperiment i asiatisk demokrati*
- 37 Stein Tønnesson: *Taiwan i Sørøstasia*
- 43 Kinanytt/presseklipp

Norsk Kinaforum
c/o Fridtjof Nansens Institutt
Fridtjof Nansens vei 17, Postboks 326, 1324 Lysaker
Tel: 67 11 19 02 Fax: 67 11 19 10
E-post: China.Forum@fni.wpoffice.telemax.no

Taiwan i Sørøstasia

av Stein Tønnesson, forsker ved Nordisk Institutt for Asiastudier i København og asiarådgiver i Statoil

Maktforholdene rundt Taiwan

I mitt innlegg skal jeg forsøke å motvirke tendensen til å se Taiwan-konflikten som et tosidig forhold mellom Taiwan og Kina, med USA som fredsgarant.¹ I stedet vil jeg anlegge et større, regionalt perspektiv der jeg søker å innpasse Taiwan i den utvikling som skjer rundt hele Sørkinahavet, og dessuten legger vekt på Japans rolle.

Den demokratiske handels- og industristaten Taiwan, med dens 21 millioner innbyggere, befinner seg i skjæringspunktet for Kinas og Japans makt - og dessuten USAs så lenge Okinawa-basen og det nære japansk-amerikanske samarbeidet består. Trekantforholdet Kina-Japan-USA er avgjørende for Taiwans sikkerhet. Det er en alvorlig feil å glemme Japans rolle når vi diskuterer Taiwan. Det var USA og Japans nye Kina-politikk i begynnelsen av 1970-årene som gjorde Taiwan til sorteper på det diplomatiske området. Japan har til gjengjeld fortsatt å understøtte Taiwans enestående økonomiske utvikling de siste 25 år gjennom et tett økonomisk og teknologisk samarbeid. Det nære tilknytningsforhold mellom Japan og Taiwan fra kolonitida 1895-1945 er i betydelig grad blitt bevart. Dette forholdet symboliseres ved at Taiwans president Lee Teng-hui snakker flytende japansk, men har vanskelig for å uttrykke seg på mandarin-kinesisk.

Det økonomiske bytteforholdet mellom Japan og Taiwan har vært preget av store japanske overskudd fordi verdien av japanske kapitalvarer har oversteget verdien av de råvarer og forbruksvarer som Taiwan har kunnet tilby Japan. Til gjengjeld har Taiwan hatt store handelsoverskudd i forhold til USA og Europa og har bygd opp enorme valutareserver. Disse har i 1990-årene gjort det mulig for Taiwan å bli en av Stillehavsasias ledende utlandsinvestorer. Investeringene er blitt fulgt opp av en sterkt økende handel innenfor regionen, slik at Taiwan i forhold til flere andre asiatiske land har et bytteforhold som minner om det Japan har med Taiwan, med handelsoverskudd på salg av kapitalvarer, ofte til egne investeringsprosjekter. I dag ser vi en slags arbeidsdeling mellom Taiwan og Japan når det gjelder utlandsinvesteringer. Taiwan er raskt ute med risikovillig kapital til et stort antall prosjekter i relativt beskjeden størrelse. Japan følger etter med tunge, grundig planlagte investeringer i sterkt kapitalkrevende prosjekter. Taiwanernes konkurransefordel i forhold til japanerne er at de kan bevege seg som fisken i vannet i regionens kinesiske forretningsnettverk.

I begynnelsen gikk en betydelig del av de taiwanske investeringene, på samme måte som de japanske hadde gjort, til de sørøstasiatiske statene Indonesia, Thailand og Malaysia, men snart begynte taiwanerne også å investere tungt (gjennom Hong Kong) i de sørkinesiske provinsene Fujian, Guangdong og Hainan. De enorme mulighetene i Sørkina gjorde i 1993 at den investeringsvillige kapitalen, for å bruke Singapores seniorminister Lee Kuan Yew's ord, ble 'suget bort' fra Sørøstasia (Chan 1996: 103). Det taiwanske økonomidepartementet ble engstelig for at dette skulle gjøre Taiwan altfor avhengig av Kina og formulerte derfor det som skulle bli kalt Taiwans 'südpolitik' (*nanjin zhengce*).

¹ Jeg er ikke diplomat, og vil derfor bruke de enkle betegnelsene 'Taiwan' og 'Kina' i stedet for diplomatiske kodeord av typen 'Folkerepublikken Kina' og 'Republikken Kina på Taiwan'.

Taiwans 'südpolitik'

Forslaget om 'südpolitik' ble lagt frem for Den lovgivende Yuan i desember 1993 og førte til en betydelig økning i de taiwanske investeringene i Sørøstasia allerede i 1994. Politikken gikk ut på å skape et institusjonelt samarbeid mellom de relevante departementer og Sentralbanken i Taipei for å underlette investeringer i Sørøstasia, og dette skulle gå hånd i hånd med en aktiv bistandspolitikk overfor de områder der taiwanske selskaper satset sin kapital. Dessuten ble det lagt opp til å bruke økonomiske lokkemidler for å bedre Taiwans diplomatiske status i regionen. 'Südpolitik' førte til betydelig bedre kontakt mellom Taiwan og en rekke sørøstasiatiske land, med flere viktige ministerbesøk i begge retninger og en serie bilaterale avtaler. Kina protesterte hver gang, men uten å slå på stortromma. Den ble først tatt frem da president Lee Teng-hui fikk visum for å besøke sitt gamle universitet i USA i juni 1995. Det er imidlertid ingen tvil om at Beijing med sin opptrapping av Taiwankonflikten fra våren 1995 og frem til presidentvalget i mars 1996 ønsket å motvirke suksessen for Taiwans 'südpolitik'. Det lyktes forsåvidt som samtlige sørøstasiatiske regjeringer unnlot å gå ut med åpen støtte da Clinton sendte amerikanske hangarskip til Taiwanstredet i mars 1996.

På det økonomiske området er 'südpolitik' fortsatt på skinner. Det virker vel ganske sannsynlig at krisen i det taiwansk-kinesiske forholdet i år ihvertfall midlertidig fører til at en del taiwanske utlandsinvesteringer som ellers ville gått til Kina i stedet blir kanalisert til Sørøstasia.

De taiwanske investeringene i Sørøstasia skjøt for alvor fart i 1988-89. Siden da har det vært investert store beløp årlig i Malaysia, Thailand og Indonesia og enkelte år i Singapore og Filippinene (Ku 1995: 288). Under 'südpolitik' er det gitt prioritet til tre nøye utvalgte områder:

1. Subic Bay. Den amerikanske flåtebasen i Filippinene som amerikanerne måtte forlate i 1992, men som fortsatt selvsagt har ypperlige havnefasiliteter, er nå på vei til å bli et kommersielt vekssenter, med store taiwanske investeringer.
2. Batam på de indonesiske Riau-øyene like overfor Singapore. Ved å satse her bygger Taiwan videre på et allerede godt etablert samarbeid med Singapore, og bidrar til å trekke Indonesia og Malaysia inn i dette samarbeidet.
3. Vietnam. Alt før lanseringen av 'südpolitik' hadde taiwanske forretningsfolk gått i gang med å gjenaktivere de gamle kinesiske nettverkene i Vietnam, som lå i dvale mellom 1975 og slutten av 1980-årene, og i november 1992 åpnet Taiwan et handelskontor i Ho Chi Minh-byen og en halvoffisiell representasjon i Hanoi. I og med 'südpolitik' har Taiwan siden 1993 gjort en målrettet innsats for å etablere ny virksomhet i Vietnam og utnytte landets billige, velutdannede og disiplinerte arbeidskraft, ikke bare i området rundt Ho Chi Minh-byen. Hvis vi ser på samtlige utlandsinvesteringer i Vietnam i årene 1988-94, er Taiwan størst av alle, med 1,9 milliarder dollar fordelt på 164 prosjekter. På de to neste plassene følger to andre kinesiske handelsstater: Hong Kong (1,6 milliarder og 164 prosjekter) og Singapore (1,1 milliarder og 74 prosjekter).

Kinesisk region rundt Sørkinahavet?

I formuleringen av Taiwans 'südpolitik' ble investeringer i de sørkinesiske provinsene og i sørøstasiatiske land betraktet som alternativer. Det var nødvendig med en viss balanse for å redusere Taiwans økonomiske avhengighet av Kina. Men de taiwanske investeringene i Sørøstasia og Sørkina kan like godt ses som uttrykk

for to supplerende politikker, en 'südpolitik' og en 'vestpolitik', som tilsammen sikter mot å skape et sammenhengende kinesisk, maritimt velstandsområde rundt Sørkinahavet. Alle deltakerne i et slikt velstandsområde vil ha interesse av å bli minst mulig hemmet i sin økonomiske, kulturelle og politiske utvikling av inngrep fra storstats-regjeringen i Beijing. Dette målet står i tilfelle Taiwan, Hong Kong og Singapore sammen om, og det er liten grunn til å tvile på at sterke krefter i provinsene Fujian, Guangdong, Guangxi-Zhuang og Hainan vil være sympatisk innstilt til slike perspektiver. Da Taiwans statsminister besøkte Singapore i januar 1994, var et av emnene på hans dagsorden et felles taiwanesisk-singaporeansk investeringsprosjekt i Hainan (Chan 1996: 102). Det er i et slikt perspektiv vi skal se den kritikken Beijing har rettet mot Taiwans 'südpolitik'. Ifølge Beijing sikter den mot å skape en 'to-Kina'-situasjon (Chan 1996: 111).

Jeg har forsøkt å tegne et kart som viser de områdene i Sørøstasia der 25-30 millioner kinesiske utvandrere bor, og de områdene på det kinesiske fastlandet der disse utvandrerne i hovedsak kom fra da de utvandret. Denne delen av Kina er sydvendt og avgrenset fra den tett befolkede Yangtzedalen i det sentrale og østlige Kina ved et relativt tynt befolket høylandsområde. Tilsammen utgjør de sørkinesiske provinsene, ASEAN-landene og Taiwan et mulig maritimt velstandsområde rundt Sørkinahavet med nettverk av skipsruter, flyruter, forskningskonferanser, felles medier og e-post, det hele iherdig understøttet av et Japan, som ønsker seg en motvekt rundt Sørkinahavet til Beijings monolittiske statsdannelse.

Kanskje gir dette oss også en pekepinn om at den kinesiske hærens maktdemonstrasjon mot Taiwan i forbindelse med presidentvalget i mars 1996 ikke bare hadde med demokrati og Taiwans ønske om FN-medlemskap å gjøre, men at det angikk hele spørsmålet om Sørkinas forhold til Sørøstasia. For Folkehæren og Kinas Kommunistiske Parti gjelder det å bevare tilknytningen mellom kinesisk nasjonal identitet og den folkerepublikanske enhetsstaten, og unngå at det vokser frem et ukontrollerbart, pluralistisk velstandsområde rundt Sørkinahavet med en rivaliserende kinesisk identitet. Konflikten om Taiwans status og konflikten om territorial-grenser i Sørkinahavet kan begge utnyttes av Beijing til å forhindre en slik utvikling, men på den annen side vil dette lett slå tilbake på Kinas egne økonomiske vekstmuligheter. Det skal ikke bli lett for Kinas ledere i det 21. århundre å fortsette Deng Xiaopings bedrift: oppnå sterk økonomisk vekst og samtidig holde enhetsstaten sammen.

Kartet på forrige side tegner en region basert på økonomiske og kulturelle nettverker tvers over et opprørt hav. På det utenrikspolitiske området dreier dette seg om Kinas og Taiwans forhold til den sørøstasiatiske samarbeidsorganisasjonen ASEAN og dens sju medlemsstater: Malaysia, Singapore, Thailand, Brunei, Indonesia, Filippinene og Vietnam.

ASEANs regionale rolle

I de første 20 årene etter opprettelsen i 1967 var ASEAN i hovedsak en organisasjon for oppdemming av kommunismen i Indokina. Men gjennom sin andel i den kambodsjanske fredsprosessen utvidet ASEAN sin rolle og er nå på vei til å bli en samarbeidsorganisasjon for hele Sørøstasia. Selveste kommunistspøkelset Vietnam ble medlem i juli 1995, og det er sannsynlig at Laos, Kambodsja og Burma vil følge etter. ASEAN, med dets sekretariat i Jakarta, tar nå sikte på å utvikle et sørøstasiatisk frihandelsområde innenfor det som planlegges for landene på begge sider av Stillehavet. Det sterkt økende samrøret mellom statene i ASEAN har utvilsomt hatt en konfliktdempende rolle innad i regionen, og i 1994 opprettet dessuten ASEAN et større regionalt forum, *ASEAN Regional Forum (ARF)*, der Kina, Japan, USA, Russland og en rekke andre stater inviteres med til årlige møter med diskusjon av spørsmål som angår hele regionen. Den kanskje største sikkerhetspolitiske utfordringen i Stillehavsasia er i dag å skape et institusjonelt rammeverk for hyppig, fortrolig kontakt og informasjonsutveksling mellom Kina og Japan, og mellom Kina og USA. Dette kan muligens skje med utgangspunkt i et konkret problemkompleks, som Korea-spørsmålet, Taiwan-konflikten eller konflikten om Spratlyøyene i Sørkinahavet. Clintons forslag om en fredskonferanse om Korea har nettopp som siktemål å utvikle trekantforholdet USA-Japan-Kina.

Ellers er APEC (Asia-Pacific Economic Cooperation) og ASEAN de to regionale organisasjonene som best vil kunne bidra med rammeverk for tillitskapende tiltak. For Taiwan har APEC den åpenbare fordel at landet

er representert, men APEC har ihvertfall foreløpig i hovedsak et økonomisk siktemål, og oppfattes i stor utstrekning som USAs hjertebarn (selv om Australia tok det første initiativet).

ASEANs Regionale Forum er et initiativ fra regionen selv. Taipei har derfor vært uhyre skuffet over å bli holdt utenfor. Men for ASEAN-statene var det selvsagt alt om å gjøre å sikre Kinas deltakelse, og uansett hva de foreslo av finurlige ordninger, så lyktes det ikke å få Kina til å godta at Taiwan skulle være med. Taiwans manglende deltakelse vil opplagt være et problem hvis det skal lykkes ASEAN-landene å få i gang et multilateralt diplomati om det største hinderet for vekst, fred og samarbeid rundt Sørkinahavet: de uavklarte territorialgrensene i selve havet.

Taiwan og konflikten i Sørkinahavet

Konflikten om territorialgrensene i Sørkinahavet er uhyre komplisert. På vegne av Kina gjør såvel Folkerepublikken som Taiwan krav på det aller meste av Sørkinahavet. 'Kutungen' kaller vietnameserne det kinesiske kartet over Sørkinahavet, som også Taiwan stiller seg bak. Taiwan okkuperer den største av øyene i Spratlyøygruppa. De andre statene som gjør krav på deler av de samme områdene som Kina og Taiwan, er Vietnam, Filippinene, Malaysia, Brunei og Indonesia. En av dimensjonene i konflikten i Sørkinahavet går mellom disse fem statene på den ene siden og Kina/Taiwan på den andre. De to statene som foreløpig har vært utsatt for kinesiske militære fremstøt i Spratlyøygruppa, er Vietnam og Filippinene. I begynnelsen av 1995, under den kinesiske marinens operasjoner mot et atoll som Filippinene har markert som sitt, ble det opplyst at de kinesiske troppene fikk vannforsyninger fra den taiwanesisk-okkuperte øya. Et mulig scenario i Sørkinahavet er en konflikt der Kina presser Taiwan til samarbeid i forsvar for overordnede kinesiske interesser.

Men en annen konfliktdimensjon går mellom Taiwan og Kina. I 1995 uttalte den kinesiske utenriksministeren at Kina vil ratifisere FNs havrettskonvensjon av 1982. Det var i og for seg et betydelig fremskritt fordi det forplikter Kina til å sikre fri skipsfart og til å holde konsultasjoner om konfliktspørsmål. Men i mai 1996 erklærte Kina at de ved tiltredelse av konvensjonen vil få full juridisk råderett over alle havområder opptil 320 sjømil fra Kinas kyst. Etersom Kina betrakter Taiwan som en del av Kina, må vel dette bety at alle taiwanesiske farvann utfra Beijings betraktningssmåte vil stå under full kinesisk jurisdiksjon. Taiwan, som har bygd opp en betydelig flåtestyrke, protesterte ihvertfall heftig.

I forhold til konflikten i Sørkinahavet står Taiwan i en uhyre vanskelig situasjon. Taiwan er totalt avhengig av åpne skipsruter og har betydelige økonomiske interesser i alle de berørte land. Taiwan er ikke representert i ASEAN Regional Forum, og Kina betrakter tydeligvis taiwanesiske farvann som værende fullt ut under kinesisk jurisdiksjon. Dette vil gjøre det ytterst vanskelig for Kina å tillate Taiwan noen som helst rolle i den multilaterale prosessen som må til for å løse konflikten.

Noe av løsningen for Taiwan kan ligge i å få Singapore til å tale sin sak. Som eneste kinesiske stat i ASEAN, og som en av de to ASEAN-stater som ikke har overlappende krav med Kina i Sørkinahavet, har Singapore en nøkkelrolle når det gjelder å utvikle et multilateralt diplomati omkring konflikten i Sørkinahavet. For Taiwan vil det være avgjørende å kunne beholde Singapore som en sentral støttespiller. Uten Singapores hjelp vil ikke Taiwan kunne bruke sin økonomiske styrke til å oppnå politisk innflytelse over utviklingen av velstandsområdet rundt Sørkinahavet.

Litteratur

- Burell, Mattias m.fl. 1996. *Pacific Asia 2015. Report Commissioned by Sida from the Nordic Institute of Asian Studies (NIAS)*, Copenhagen.
- Chan, Gerald 1996. 'Sudpolitik: the political economy of Taiwan's trade with Southeast Asia', *The Pacific Review*, vol. 9, no. 1: 96-113.
- Klintworth, Gary 1995. *New Taiwan, New China: Taiwan's changing role in the Asia-Pacific region*, London/New York: Longman/St. Martin's Press.
- Ku, Samuel C.Y. 1995. 'The Political Economy of Taiwan's Relations with Southeast Asia: The "Southward Policy"', *Contemporary Southeast Asia*, vol. 17, no. 3, December: 282-297.
- Liland, Frode, Stein Tønnesson og Odd Arne Westad 1995. 'Norge og Stillehavssasia', i Knutsen, T.L. m.fl. 1995. *Norges utenrikspolitikk*, Oslo, Cappelen: 416-438.

Ny doktorgrad ved kinesisk-seksjonen, Universitetet i Oslo

11. mai avholdt Rune Svarverud sin doktordisputas over avhandlingen *Early Chinese Ethical Thought and the Transmission of Jia Yi Xinshu*. Seremonien foregikk i Universitetes Aula, og bedømmelseskomiteen besto av professor Charles Leblanc fra University of Montreal, professor David Knechtges fra University of Washington og professor Michael Nylan fra Bryn Mawr College. Rune Svarverud, som fram til nå har vært stipendiat ved Institutt for østeuropeiske og orientalske studier, har med dette blitt tildelt tittelen Dr.art.

Handelsministeren besøker Kina

Handels- og skipsfartsminister Grete Knudsen vil avlegge et offisielt besøk i Kina fra 27. til 31. mai, etter invitasjon fra Kinas minister for utenrikshandel og økonomisk samarbeid (MOFTEC), Wu Yi. I tillegg til samtaler med sitt vertskap, vil handelsministeren under besøket også ha samtaler med bl.a transportminister Huang Zhedong om skipsfartsspørsmål og i Kinas kommisjon for vitenskap og teknologi som bl.a har ansvar for forskning og miljøvern.

Den totale samhandelen mellom Norge og Kina er sterkt økende, og Kina er vår tredje største handelspartner i Asia etter Japan og Singapore. Vareeksporten til Kina var i 1995 på 1,17 mrd kroner, mens importen var på 3,93 mrd kroner. I tillegg kommer en betydelig tjenestehandel, i første rekke norsk skipsfart på Kina.

Handel og økonomisk samarbeid med Kina dekker et bredt felt. Blant norske næringer med særlige interesser i Kina kan nevnes maritim sektor (shipping, skips- og havneutstyr), miljøteknologi, fiskerinæringen, kjemisk og farmasøytisk industri (kunstgjødsel samt nye produkter innen bl.a spesialkjemi og plast), informasjonsteknologi og telekommunikasjoner, energisektoren og metallurgisk industri.

Utenriksdepartementet, 23. mai 1996

+--+--+--+--+--+--+ China News Digest +--+--+--+--+--+--+

55 Percent of People Surveyed Support Lee's Proposed Trip to Mainland

[CND, 05/20/96] Among 774 people who responded to a survey conducted by the Tawanese newspaper United Daily News, 55 percent said LEE Tenghui should visit the Mainland, while 19 percent said the opposite, Reuters reported from Taipei. Fifty-one percent believe Lee should visit as president, while 14 percent said he should go as chairman. Beijing poured cold water on Lee's proposal that he was willing to travel to the Mainland to promote peace and reunification. Beijing's Taiwan Affairs Office said that Taipei must prove through actions its commitment to reunification. 45 percent of the respondents said the two sides of the Taiwan Strait should reunite in the next century, while 24 percent opposed reunification.

(Jian-Min LI, TANG Hong)

Illegal Waste Imports Become an Issue in Sino-US Trade War

[CND, 05/22/96] As the trade war between China and US escalates, Chinese officials and media described Wednesday the imports of illegal waste - such as old clothes, rubber gloves, disposable syringes and diapers found mostly in shipments of waste paper - in emotional language. A Shanghai Customs official said some advanced countries have used all kinds of channels to export large quantities of harmful waste to developing countries. A Foreign Minister spokesman said "the recent discovery of so-called foreign garbage in Beijing has already aroused the high level attention of the Chinese government." "It has also aroused the attention of residents of Beijing and across the country," the spokesman said. Reuters reports that Shanghai Customs had inspected a total of 128 containers and found illegal imports in 20, including plastic bags, rotting food, polluted water, earth, stones, old gloves and soft drink bottles. Chinese media said that illegal imported waste from the United States have been discovered in other parts of China since 1990. Besides those unscrupulous businessmen, Chinese authority believes that the US government is also part of the blame because exports fell under the jurisdiction of U.S. Customs. Several US shipping companies denied awareness of the content of the shipments, "the bill of loading described the content as waste paper and in our business we assume the contents are what the shipper tells us," said an US shipping company's official. Several Chinese firms that allegedly ordered the shipments have disclaimed all knowledge. A Shanghai senior Customs official said the trade in garbage involved foreign companies paying money to firms and individuals in China to accept shipments.

(Bo XIONG, TANG Hong)

Xinjiang Region Party Leaders Urge Crackdown on Moslem Separatism

[CND, 05/19/96] Muslim separatists in the Xinjiang region are facing government crackdown due to their "violent terrorist activities," according to a Reuter report. In the front-page of Xinjiang Daily on two separate dates, Communist Party leaders accused ethnic Muslim separatists of activities such as bombings and riots near the borders of Afghanistan, Pakistan, and three Muslim areas in Central Asia and urged local officials to "take protective measures to prevent enemy sabotage." In April, China signed a treaty with Russia and three other former Soviet republic nations to defend against military conflicts along its border, which some said would help China to put out any Muslim separatistic flames in Xinjiang.

(Jim YU, TANG Hong)

Killing Rats Brought Shenyangers a Windfall

[CND, 05/14/96] Some residents in China's northeastern city, Shenyang, have made a small fortune by killing rats since the city placed a one-rat-one-yuan bounty at the end of March in its rat extermination campaign, AFP reported citing Xinhua. A grain depot worker reaped 6,000 yuan from the same number of rat tails he submitted. A farming family of six also profited overnight by catching 1,000 rats. Authorities said that 400,000 rats had been killed since the bounty offering and the campaign still cost less than the usual practice of distributing free rat poison. The campaign is to end on May 20. Shenyang learned the practice from the southern city of Shenzhen which began it in February. Shenzhen's bounty hunters were so zealous that tails stealing and small fights happened.

(Qiuqing BU, Daluo JIA)

Har du e-post? Da kan få denne typen nyhetsmeldinger om Kina ca. 3 ganger ukentlig ved å bestille China News Digest på følgende adresse: LISTSERV@UBVM.CC.BUFFALO.EDU. Teksten du sender skal være: SUB CNDUB-L Firstname Lastname. Spørsmål kan rettes til sekretariatet.